

Πρέσπες

ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

ΘΥΡΑ 4: ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ

Η Συμφωνία των Πρεσπών βασιζόταν εξαρχής στις εξής προδιαγραφές:

- Η ΠΓΔΜ θα προχωρούσε σε αλλαγές στο Σύνταγμά της, έτσι όπως προβλέπουν οι «Πρέσπες».
- Βασική αλλαγή ήταν αυτή της συνταγματικής ονομασίας από «Δημοκρατία της Μακεδονίας» σε «Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας».
- Επίσης, η Συμφωνία προβλέπει ότι αναφορές στο Σύνταγμα, που παρέπεμπαν σε αλυτρωτισμό ή σε μειονοτικές διεκδικήσεις θα αφαιρούνταν ή θα τροποποιούνταν.
- Τέλος, ακυρώνει τον ρητό σφετερισμό της Αρχαίας Μακεδονικής κληρονομιάς από τα Σκόπια.

Γλώσσα, υπηκοότητα, μακεδονικός λαός και μακεδονικό έθνος

Με τη διπλωματική (ρηματική) διακοίνωση, όμως, που ακολούθησε και Ελλάδα απεδέχθη χωρίς παράπονα, η Ελλάδα δίνει γλώσσα, υπηκοότητα και λαό.

- Στη διπλωματική διακοίνωση αναφέρεται για πρώτη φορά ο όρος **«Μακεδονικός» λαός**. Η αλλαγή του ονόματος της Πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας (σε «Βόρεια Μακεδονία») πρακτικά αναιρείται από το γεγονός ότι, με τη Συμφωνία, ο λαός της γειτονικής χώρας θα αποκαλείται «μακεδονικός» (και όχι «βορειομακεδονικός»).
- Η ρηματική ανακοίνωση αναφέρεται ρητώς σε «μακεδονικό» λαό. Κάτι που δεν είχε ποτέ δεχτεί μέχρι τώρα η Ελλάδα. Είναι προφανές ότι οι Σλάβοι της ΠΓΔΜ θέλουν μέσα από το όνομα «Μακεδόνας» να νομιμοποιήσουν το ιδεολόγημά τους περί «μακεδονικού έθνους». Αυτό αποδεικνύεται περίτρανα και από το γεγονός ότι και στο τροποποιημένο Σύνταγμα υπάρχουν αναφορές στον «μακεδονικό λαό».

- Προς την ίδια κατεύθυνση λειτουργεί και η αναγνώριση από την Ελλάδα ύπαρξης «**μακεδονικής γλώσσας**». Με τη συμφωνία των Πρεσπών η Ελλάδα αναγνωρίζει στο άρθρο 1.3 «μακεδονική γλώσσα», και μάλιστα με τη ρητή και ανακριβή αναφορά ότι ως τέτοια είχε αναγνωριστεί από το 1977. Αυτό δημιουργεί πολλά προβλήματα: Αφού και τα Σκόπια αναγνωρίζουν ότι η γλώσσα τους ανήκει στην οικογένεια των νότιων σλαβικών γλωσσών, γιατί λοιπόν, η κυβέρνηση Τσίπρα δεν απαίτησε να ονομαστεί σλαβομακεδονική; Οι Σλάβοι είχαν κάθε συμφέρον να περάσει αυτό που τελικά πέρασε, επειδή στόχος τους ήταν να νομιμοποιήσουν μέσα από τη Συμφωνία των Πρεσπών το ιδεολόγημα του Μακεδονισμού, πράγμα που συνέβη. Όπως σχολίασε κορυφαίος Αμερικάνος διεθνολόγος είναι προφανές ότι ο κάθε Σλάβος του γειτονικού κράτους θα μπορεί να δηλώνει, επιδεικνύοντας και το νομιμοποιημένο από την Ελλάδα διαβατήριό του ότι είναι «Μακεδόνας» και μιλάει «μακεδονικά». Δεν θα συμπληρώνει «ξέρετε είμαι πολίτης της Βόρειας Μακεδονίας» και ότι «η γλώσσα μου ανήκει στην οικογένεια των νότιων σλαβικών γλωσσών»!
- Από την άλλη, με την κύρωση της Συμφωνίας, η αναγνώριση τέτοιας γλώσσας (χωρίς προσδιορισμό) θα αποκτήσει ισχύ και στο εσωτερικό δίκαιο της Ελλάδας. Το άρθρο 1.8 της Συμφωνίας ορίζει: «*Από τη θέση σε ισχύ της παρούσης Συμφωνίας [...] τα Μέρη θα χρησιμοποιούν το όνομα και τις ορολογίες του άρθρου 1.3 για όλες τις χρήσεις και για όλους τους σκοπούς erga omnes, ήτοι, εσωτερικά, σε όλες τις διμερείς σχέσεις τους και σε όλους τους περιφερειακούς και διεθνείς οργανισμούς και θεσμούς*». Το erga omnes δεν αφορά μόνον την ΠΓΔΜ. Η Συμφωνία αναφέρεται στα «Μέρη». Επομένως, είναι erga omnes και για την Ελλάδα αυτή η ονομασία. Και είναι λανθασμένος ο ισχυρισμός ότι η Ελλάδα θα μπορεί να αποκαλεί τη γλώσσα αυτή διαφορετικά. Η κυβερνητική πλευρά «καθησυχάζει» τον ελληνικό λαό με ανακρίβειες. Με τον τρόπο αυτό προσπάθησε να δεσμεύσει-εγκλωβίσει την Αθήνα.
- Επίσης, ο όρος **nationality**, που θα αναγράφεται στα διαβατήρια μπορεί να μεταφραστεί και ως εθνικότητα και ως ιθαγένεια. Εάν δεν υπήρχαν δεύτερες σκέψεις από την πλευρά των Σκοπίων θα μπορούσε κάλλιστα να χρησιμοποιηθεί ο όρος citizenship που σημαίνει ξεκάθαρα ιθαγένεια. Είναι σαφές δηλαδή πως οι Σλάβοι της γειτονικής χώρας θα εκμεταλλευτούν τη δυνατότητα που τους δίνει η διπλή ερμηνεία του nationality για να ισχυρίζονται ότι είναι εθνοτικά Μακεδόνες. Ακόμα, όμως, και εάν αποδεχθεί κάποιος ότι το nationality αφορά στην ιθαγένεια και όχι στην εθνικότητα, τότε γιατί η ιθαγένεια ονομάζεται «μακεδονική» και όχι βορειομακεδονική;

Η ιθαγένεια είναι η νομική σχέση του πολίτη με το κράτος. Σε όλες ανεξαιρέτως τις χώρες του κόσμου, το όνομα της ιθαγένειας είναι παράγωγο της κρατικής ονομασίας. Γιατί στη συγκεκριμένη περίπτωση παραβιάστηκε αυτός ο κανόνας; Γιατί η κυβέρνηση Τσίπρα το δέχτηκε; Εντύπωση, μάλιστα, προκαλεί ότι η Αθήνα θα μπορούσε να εκμεταλλευτεί το γεγονός ότι οι Αλβανοί της ΠΓΔΜ, για προφανείς λόγους θα προτιμούσαν στα διαβατήρια να αναγράφεται citizenship: Βορειομακεδόνας. Ο Νίκος Κοτζιάς, όμως, δεν χρησιμοποίησε αυτό τον μοχλό πίεσης προς το δίδυμο Ζάεφ-Ντιμιτρόφ για να εξασφαλίσει το αυτονόητο. Αυτό

που ανεξαιρέτως ισχύει σε όλες τις χώρες του κόσμου.

Εγείρεται ζήτημα νομιμότητας της Συνταγματικής Αναθεώρησης

Όσον αφορά τη **συνταγματική αναθεώρηση** υπάρχει ένα ζήτημα νομιμότητας, δεδομένου ότι φέρει την υπογραφή του προέδρου της Βουλής και όχι του Προέδρου της Δημοκρατίας Ιβανώφ, όπως προβλέπεται. Η μεθόδευση αυτή έγινε, επειδή ο πρόεδρος Ιβανώφ αρνήθηκε κατηγορηματικά να υπογράψει.

Δεδομένου ότι η θητεία του λήγει το επόμενο διάστημα, θα μπορούσε η διαδικασία να παγώσει, προκειμένου το νέο Σύνταγμα να υπογραφεί από το νέο Πρόεδρο Δημοκρατίας. Μία τέτοια καθυστέρηση ήταν εναντίον των πολιτικών σκοπιμοτήτων και στις δύο χώρες οπότε και οδηγηθήκαμε σε αυτή την παρατυπία, την οποία ενδεχομένως να επικαλεστεί στο μέλλον μία κυβέρνηση του VMRO.

Ένα ακόμα προβληματικό σημείο είναι το γεγονός ότι στάλθηκαν οι **τροποποιήσεις**, χωρίς να σταλεί το τελικό κείμενο των τροποποιήσεων. Πώς μπαίνουν αυτές μέσα στο κείμενο; Αυτό εγείρει ένα σημαντικό ζήτημα: Πώς μπορούν οι βουλευτές να ψηφίσουν ένα κείμενο που δεν έχει ακόμα την τελική μορφή του; Είναι πράγματι αδιανόητο να μην υπάρχει κατατεθειμένο το ενιαίο κείμενο του Συντάγματος των Σκοπίων, το οποίο είναι προαπαιτούμενο συζήτησης.

Το άρθρο 36 παραβιάζει την Συμφωνία

Η δημοσιοποίηση του κειμένου της ρηματικής διακοίνωσης επιβεβαίωσε ότι οι Σλάβοι της ΠΓΔΜ κινήθηκαν κακόπιστα και όσον αφορά στις συνταγματικές αλλαγές. Στο άρθρο 36 του Συντάγματος παραμένει ο όρος **«Μακεδονία»** και τα παράγωγά της. Ο Ζόραν Ζάεφ πρόβαλε τη δικαιολογία ότι η εν λόγω αναφορά έχει ιστορική διάσταση: *«Η Δημοκρατία εγγυάται συγκεκριμένα δικαιώματα κοινωνικής ασφάλισης σε βετεράνους του αντιφασιστικού πολέμου και σε όλους τους “μακεδονικούς” εθνοαπελευθερωτικούς πολέμους, στους ανάπηρους πολέμου, σε εκδιωγμένους και φυλακισμένους για τις ιδέες της ξεχωριστής ταυτότητας του “μακεδονικού λαού” και της “μακεδονικής” πολιτειακής υπόστασης όσο και στα μέλη των οικογενειών τους χωρίς μέσα υλικής και κοινωνικής διαβίωσης. Τα συγκεκριμένα δικαιώματα ρυθμίζονται από το νόμο»*. Έχει, άραγε, αναρωτηθεί η κυβέρνηση Τσίπρα ποιοι είναι αυτοί οι «μακεδονικοί» εθνοαπελευθερωτικοί πόλεμοι; Προφανώς αναφέρεται στη διεκδίκηση της ελληνικής Μακεδονίας.

Στο Σύνταγμα υπάρχει ρητή αναφορά στο **«μακεδονικό κράτος»** [Македонскиот државност]. Πρόκειται για σαφή παραβίαση της Συμφωνίας των Πρεσπών, η οποία

ορίζει: «Ο επιθετικός προσδιορισμός για το κράτος, τα επίσημα όργανά του και τις άλλες δημόσιες οντότητες θα ευθυγραμμίζεται με το επίσημο όνομα του Δευτέρου Μέρους ή το σύντομο όνομα ήτοι 'της Δημοκρατίας της Βόρειας Μακεδονίας' ή 'της Βόρειας Μακεδονίας'» (άρθρο 1.3.ζ).

Το πρόβλημα, όμως, εντοπίζεται κυρίως σε ό,τι αφορά τις αναφορές σε «**μακεδονικό λαό**». Συγκεκριμένα στην σελίδα με αριθμό 2 γίνεται ξεκάθαρη αναφορά. «*Η Δημοκρατία (της Βόρειας Μακεδονίας) θα προστατεύει, εγγυάται και ενισχύει τα χαρακτηριστικά και την ιστορική και πολιτισμική κληρονομιά του μακεδονικού λαού*». Αναφορά γίνεται και στον «μακεδονικό λαό» της διασποράς, για τον οποίο θα πρέπει να ληφθεί μέριμνα: «*Η Δημοκρατία θα προνοεί για τη διασπορά των Μακεδόνων, του μακεδονικού λαού και τμήματος των Αλβανών, των Τούρκων, των Βλάχων και άλλων, προάγοντας τους δεσμούς με την πατρίδα*». Συνολικά υπάρχουν τρεις αναφορές σε «μακεδονικό λαό», οι οποίες ίσως και ανοίγουν κερκόπορτα για μελλοντικές ερμηνείες.

Μετά από πέντε χρόνια η αλλαγή ονομασίας

Το άρθρο 3 ορίζει ότι τα επίσημα έγγραφα και τα έγγραφα της δημόσιας διοίκησης για διεθνή χρήση θα προσαρμοστούν στη νέα ονομασία μέσα σε πέντε(!) ολόκληρα χρόνια, ενώ το άρθρο 4 προβλέπει ότι τα επίσημα έγγραφα και άλλα έγγραφα της δημόσιας διοίκησης που προορίζονται για εσωτερική χρήση επίσης θα αλλάξουν μέσα σε μια πενταετία, αλλά με σημείο αφετηρίας το άνοιγμα του αντίστοιχου κεφαλαίου της ενταξιακής διαδικασίας στην ΕΕ! Γιατί άραγε η κυβέρνηση Τσίπρα αποδέχτηκε αυτή την άσχετη διασύνδεση;

«Μακεδονία» και «Μακεδόνας» στο άρθρο 7

Ωστόσο, πρέπει να επισημάνουμε, ότι η ίδια Συμφωνία των Πρεσπών περιλαμβάνει και το άρθρο 7. Σε αυτό οι δύο χώρες συνομολογούν ότι χρησιμοποιούν τις έννοιες «Μακεδονία» και «Μακεδόνας» με αναφορά σε διαφορετικό **ιστορικό πλαίσιο και πολιτιστική κληρονομιά**. Για την Ελλάδα, σύμφωνα με το άρθρο 7(2) αυτό δεν περιλαμβάνει μόνο τη Βόρεια Ελλάδα, αλλά και τον ελληνικό πολιτισμό, την ιστορία, την κληρονομιά. Η ΠΓΔΜ δεσμεύεται με το άρθρο 7(3) ότι με αυτούς τους όρους ορίζει μια διαφορετική παράδοση και κληρονομιά και με το άρθρο 7(4) δεσμεύεται ότι όλα αυτά δεν έχουν σχέση με τον αρχαίο πολιτισμό και την κληρονομιά και τον πολιτισμό της ελληνικής Μακεδονίας. Το άρθρο 7 της Συμφωνίας εν μέρει λύνει το πρόβλημα του σφετερισμού από τους Σλάβους της ΠΓΔΜ της αρχαίας μακεδονικής κληρονομιάς. Σίγουρα, αυτό δεν είναι ορισμός ιθαγένειας. Είναι ορισμός ταυτότητας.

Παραμένει το ζήτημα μακεδονικών μειονοτήτων

Το σημερινό άρθρο 49 του Συντάγματος αναφέρει: «*Η Δημοκρατία φροντίζει για το καθεστώς και τα δικαιώματα των προσώπων που ανήκουν στον μακεδονικό λαό σε γειτονικές χώρες, καθώς και τους Μακεδόνες αποδήμους, βοηθά την πολιτισμική τους ανάπτυξη και προωθεί τους δεσμούς με αυτούς. Η Δημοκρατία φροντίζει για την πολιτιστική, οικονομική και κοινωνική ζωή και τα ασφαλιστικά δικαιώματα των πολιτών της Δημοκρατίας στο εξωτερικό*». Αυτή η τροποποίηση θα αντικαταστήσει το Άρθρο 49 και την Αλλαγή II στο Σύνταγμα της Δημοκρατίας της Μακεδονίας.

Τα προβλήματα που απορρέουν από τη συγκεκριμένη τροπολογία είναι ότι διατηρείται η διάκριση ανάμεσα σε πολίτες της ΠΓΔΜ που κατοικούν στο εξωτερικό και σε «Μακεδόνες», που επίσης κατοικούν εκτός των συνόρων της χώρας. Η αλλαγή που επιχειρείται είναι εντελώς προσχηματική. Αντί για «Μακεδόνες» που κατοικούν σε γειτονικές χώρες, η αναφορά γίνεται σε «Μακεδόνες» που κατοικούν στο εξωτερικό που προφανέστατα περιλαμβάνει βεβαίως και τις γειτονικές χώρες. Εάν δεν δρούσαν κακόπιστα, το Σύνταγμα θα έπρεπε να αναφέρεται σε διασπορά ή αποδήμους. Είναι δηλαδή ένα κρίσιμο άρθρο μια που αναφέρεται ουσιαστικά στο εάν και σε ποιο βαθμό η πλευρά της ΠΓΔΜ εγείρει θέματα «μακεδονικών» μειονοτήτων σε γειτονικές χώρες.

Τέλος, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Συμφωνία των Πρεσπών, για να ξεκινήσει η Ελλάδα την κύρωση της Συμφωνίας και του Πρωτοκόλλου ένταξης στο **NATO**, θα πρέπει η ΠΓΔΜ να ολοκληρώσει όλες τις εσωτερικές διαδικασίες στο σύνολό τους. Και, μάλιστα, καθ' ολοκληρίαν. Παρ' όλα αυτά, η ΠΓΔΜ προσπαθεί με μία επεξήγηση τροπολογίας να αλλάξει μονομερώς τη Συμφωνία. Ορίζει ότι οι αλλαγές του Συντάγματός της ψηφίζονται μεν τώρα, αλλά θα ισχύσουν μετά την κύρωση (α) της συμφωνίας των Πρεσπών από την Ελλάδα και (β) του πρωτοκόλλου ένταξης της ΠΔΓΜ στο NATO. Είναι αυτό ακριβώς που είχαν ζητήσει οι οκτώ βουλευτές του VMRO όταν αποσκήρτησαν και ψήφισαν υπέρ της συνταγματικής μεταρρυθμίσεως. Πρόκειται για σαφή παραβίαση της Συμφωνίας των Πρεσπών.

Συμφωνία των Πρεσπών. Τι αλλάζει και τι παραμένει ίδιο;

Αλλαγές

- Όνομα:
 - Στο Σύνταγμα.

- Στο εξωτερικό και εσωτερικό.
- Σε δημόσιους φορείς.
- Διάκριση Αρχαίας Ιστορίας Ελληνικής Μακεδονίας και Βόρειας Μακεδονίας.
- Ιθαγένεια:
Μακεδόνας/Πολίτης Βόρειας Μακεδονίας

Χωρίς αλλαγή

- Γλώσσα:
Μακεδονική, χωρίς αστερίσκους

Ιστορική αναδρομή:

Από το 19ο αιώνα ως τη συμφωνία των Πρεσπών

- Σκοπιανό, απόρροια Μακεδονικού Ζητήματος από τη Συνθήκη του Βερολίνου, 19ος αιώνας.
- Μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο επανεμφανίστηκε το ζήτημα ανάμεσα σε Ελλάδα, Βουλγαρία και Γιουγκοσλαβία.
- “Σκοπιανό” ή “Μακεδονικό”: Η αντιπαράθεση μεταξύ Ελλάδας και πρώην Γιουγκοσλαβικής Δημοκρατίας της Μακεδονίας για την ονομασία και τη χρήση ή μη του όρου “Μακεδονία”.
- Αντιπαράθεση και για τον όρο “Μακεδόνες” στον αυτοπροσδιορισμό Σλαβομακεδόνες.
- Παρεμβάσεις ΟΗΕ και προτεινόμενες λύσεις ως: Βόρεια, Άνω, Νέα κ.λπ.

Δεκαετία του 1990

- Ανεξαρτησία από το 1991 της ΠΓΔΜ και πιέσεις Ελλάδας για τη νέα σημαία.
- Το 1992 η Ελλάδα για την ονομασία απορρίπτει διά του Συμβουλίου των Πολιτικών Αρχηγών τον όρο “Μακεδονία” ή παράγωγά του.
- Το 1993 αναγνωρίστηκε η προσωρινή ονομασία της ΠΓΔΜ χωρίς σημαία.
- Το 1994, επί Ανδρέα Παπανδρέου, επιβάλλεται το εμπάργκο.
- Το 1995 υπήρξε η ενδιάμεση συμφωνία που αναγνωρίζει σύνορα, προσωρινή ονομασία Fyrom, αλλαγή σημαίας και χαρτονομίσματος, όχι διεκδικήσεις επί ελληνικού εδάφους, βέτο Ελλάδας σε ένταξη σε διεθνείς οργανισμούς και άρση εμπάργκο.

Από το 2000 μέχρι σήμερα

- Το 2004 οι ΗΠΑ αναγνώρισαν τη συνταγματική ονομασία “Δημοκρατία της Μακεδονίας”.

- Το 2007 η Ελλάδα ανέβαλε την ένταξη στο NATO, αν δε βρισκόταν λύση για την ονομασία.
- Η Ελλάδα κάνει δήλωση αποδοχής σύνθετης ονομασίας με δεύτερο συνθετικό τον όρο “Μακεδονία”.
- Το 2008 η Βουλή συμφώνησε σε σύνθετη ονομασία.
- Στη Σύνοδο Κορυφής στο Βουκουρέστι, η Ελλάδα άσκησε βέτο για ένταξη όμορης χώρας στο NATO.
- Το 2011 η ΠΓΔΜ κάνει προφορική προσφυγή στο Δικαστήριο της Χάγης - καταδίκη Ελλάδας.
 - Επανέρχεται στο προσκήνιο το ζήτημα της ονομασίας τέλη του 2017, με αφορμή τη Σύνοδο Κορυφής του NATO, κατά την οποία η κυβέρνηση της ΠΓΔΜ αποδέχεται τη σύνθετη ονομασία.
- Διαπραγματεύσεις 2018 με Νίμιτς και Ελλάδα υπέρ γεωγραφικού ή χρονικού προσδιορισμού στα Σλαβικά, ενιαία.
- Στις 12 Ιουνίου 2018 οι δύο χώρες συμφώνησαν στο “Δημοκρατία της Βόρειας (Severna) Μακεδονίας”.

Συμφωνία των Πρεσπών: Τα υπέρ και τα κατά μιας ιστορικής συμφωνίας

(Τι απαντούν ο αναπληρωτής Υπουργός Εξωτερικών, Γ. Κατρούγκαλος, ο νομικός Α. Βγόντζας και οι ακαδημαϊκοί Δ. Ξενάκης και Μ. Αχείμαστος;

Δύο καθηγητές του Πανεπιστημίου Κρήτης, ο Δημήτρης Ξενάκης από το Τμήμα Πολιτικών Επιστημών και ο Μύρων Αχείμαστος από το Τμήμα Κοινωνιολογίας, έδωσαν τις δικές τους απαντήσεις, στον τηλεοπτικό αέρα της “ΚΡΗΤΗ TV”, στο πλαίσιο της εκπομπής “Ελεύθερο Σημείο” με τον Λευτέρη Συμβουλάκη.)

Οι δύο καθηγητές αντιπαρατέθηκαν υποστηρίζοντας ο καθένας διαφορετική άποψη, ενώ στο πλαίσιο της ίδιας εκπομπής παρέμβαση έκανε ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών Γιώργος Κατρούγκαλος, ο οποίος υποστήριξε ότι η Ελλάδα πέτυχε την καλύτερη δυνατή συμφωνία, αλλά και ο νομικός και διευθυντής του Νομικού Γραφείου του πρωθυπουργού επί Ανδρέα Παπανδρέου Αντώνης Βγόντζας, ο οποίος είχε ζήσει από κοντά το 1994 και το 1995 την επιβολή του ελληνικού εμπάργκο στα Σκόπια και την ενδιάμεση συμφωνία. Οι δύο καθηγητές του Πανεπιστημίου Κρήτης συγκρούστηκαν, υποστηρίζαν δύο εκ διαμέτρου αντίθετες απόψεις.

Ο μεν **καθηγητής Κοινωνιολογίας Μύρων Αχείμαστος** υποστήριξε ότι πρόκειται για μια καλή συμφωνία, πως λύθηκε ένα πρόβλημα χρόνων και πως αποκτήσαμε έναν φίλο στα βόρεια σε επίπεδο αλληλεγγύης, οικονομικής συνεργασίας και συνανάπτυξης, τονίζοντας ότι η Μακεδονία δεν είναι μία, αλλά η ελληνική Μακεδονία είναι ελληνική. Χαρακτήρισε ισορροπημένη τη συμφωνία και τόνισε ότι η Ρωσία και η Τουρκία δεν τη θέλουν, γιατί επεδίωκαν περισσότερες διεισδύσεις, που θα δημιουργούσαν ακόμη μεγαλύτερη ένταση στα Βαλκάνια και θα εξέτρεφαν τους εθνικισμούς.

Αντίθετα, ο **καθηγητής του Τμήματος Πολιτικών Επιστημών Δημήτρης Ξενάκης** υποστήριξε ότι η συμφωνία δεν είναι τόσο καλή όσο φαίνεται και αυτό θα αποδειχτεί στο μέλλον. Με αυτή τη συμφωνία ανοίγουμε το παράθυρο της χρήσης

του όρου “μακεδονικός”, “μακεδονική”, “μακεδονικό” σε μια σειρά από θέμα που μπορούν να δημιουργήσουν προβλήματα.

«Ο αλυτρωτισμός τρέφεται από τη συμφωνία γιατί δε λύνει προβλήματα, όπως για παράδειγμα τα οικονομικά και τις αγορές της Ευρώπης, που θα υποστούν σύγχυση από την κοινή ονομασία των προϊόντων μας», είπε χαρακτηριστικά.

«Ανοίγουν πόρτες με κινδύνους»

Καταλυτικός στις παρεμβάσεις του ήταν και ο νομικός και διευθυντής του Νομικού Γραφείου του πρωθυπουργού επί Ανδρέα Παπανδρέου κ. Αντώνης Βγόντζας.

Ο κ. Βγόντζας ανέφερε μεταξύ άλλων: «Οι ΗΠΑ θέλουν να κατοχυρώσουν αμυντικά το υπογάστριο των Βαλκανίων έναντι της Ρωσίας, γιατί ενδιαφέρονται και οι Γερμανοί, διότι οι Γερμανοί διέλυσαν τη Γιουγκοσλαβία. Πρώτη φορά είδα πρόεδρο των ΗΠΑ να παρεμβαίνει τόσο ανοικτά σε ένα δημοψήφισμα ενός τόσο μικρού κράτους. Πρώτη φορά βλέπω την καγκελάριο, που έχει μυαλό και γνώσεις και έζησε στην Ανατολική Γερμανία, να ευγνωμονεί τον Τσίπρα που φτάσαμε σε μια συμφωνία που δεν εξυπηρετεί την Ελλάδα. Χωρίς τη βούληση της Ελλάδας, τίποτα από αυτά τα γεγονότα, είτε αυτοδικαίως εισδοχή στο NATO είτε μακρές ενταξιακές διαδικασίες στην Ε.Ε., δε θα είχε γίνει.

Από το 1995 μέχρι σήμερα έχουμε αυξήσει τις διπλωματικές σχέσεις και εμπορικές συμφωνίες. Άρα αυτοί που επικαλούνται την αναγνώριση από άλλα κράτη δε λένε τίποτα. Είναι βέβαιο, είμαστε ανεξάρτητο κράτος και με το βέτο μας δεν μπορεί να μπει κανένα κράτος στο NATO».

Στη συνέχεια ο κ. Βγόντζας αναφέρθηκε και σε κάποια σκοτεινά συμφέροντα στα Βαλκάνια, που δρουν ως μαφία και δεν έχουν να κάνουν με εθνικότητα και εθνότητα.

«Είναι κάτι περισσότερο σκοτεινό. Όταν ο πρωθυπουργός χρησιμοποιεί τον όρο “αυτοπροσδιορισμός”, βάζει τορπίλη στα... ύφαλα της Ελλάδας. Ο Ερντογάν μπορεί να θέσει και θέματα στη Θράκη. Ανοίγει πόρτες για κινδύνους και επικίνδυνους ανέμους, που δε θα μπορέσουμε να συγκρατήσουμε», επισήμανε.

Ο αναπληρωτής υπουργός Εξωτερικών κ. Γιώργος Κατρούγκαλος, με μια σύντομη παρέμβασή του στη διάρκεια της εκπομπής, έδωσε το κυβερνητικό στίγμα για τη συμφωνία των Πρεσπών λίγες ώρες πριν από την κύρωσή της.

Ο κ. Κατρούγκαλος προχώρησε στις παρακάτω δηλώσεις, που διαμορφώθηκαν με τις παρεμβάσεις και τις ερωτήσεις του κ. Βγόντζα στο πλαίσιο του τηλεοπτικού διαλόγου:

«Είναι η καλύτερη δυνατή συμφωνία που μπορούμε να έχουμε. Και μόνο ότι βελτιώνουμε ρυθμίσεις του Συντάγματος που είχαν τροποποιηθεί με βάση την ενδιάμεση συμφωνία αλλά δεν ικανοποιούσαν την ελληνική θέση, δίνει το μέτρο της αλήθειας του ισχυρισμού μου. Σε όλο το εύρος της εθνικής γραμμής τουλάχιστον από το 2007 και μετά, δηλαδή μια σύνθετη ονομασία που να προσδιορίζει το όνομα της γειτονικής χώρας έναντι όλων (erga omnes), γεωγραφικό προσδιορισμό και

αλλαγή του συντάγματός της ήταν αυτό που πρακτικά επιδιωκόταν από το 1993 ως σήμερα.

Το 1993 θυμίζω, λίγο μετά το Συμβούλιο Πολιτικών Αρχηγών, προτείνεται από εμάς, μέσω του τότε μόνιμου αντιπροσώπου μας στα Ηνωμένα Έθνη, να καθιερωθεί το Σλαβομακεδονία και διάφορες παραλλαγές από 'κει μέχρι σήμερα. Καταφέραμε λοιπόν εμείς αυτό που επί 30 χρόνια επεδίωκε η ελληνική διπλωματία με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Στο παρελθόν είχαμε πολλές περιπτώσεις παραβίασης της ενδιάμεσης συμφωνίας, οι οποίες προβλήθηκαν και εκ μέρους μας στο Δικαστήριο της Χάγης, όταν ήρθε το θέμα. Εκεί βέβαια κρίθηκε ότι παραβιάσαμε υποχρέωση που απέρρεε από την ενδιάμεση συμφωνία σε σχέση με την άρνησή μας να ενταχθεί στο ΝΑΤΟ, πράγμα που δεν έγινε στην πραγματικότητα λόγω του βέτο.

Η απάντησή μου για το αν μπορούμε να περιμένουμε συμμόρφωση και συμφωνία και καλή εκτέλεση της συμφωνίας των Πρεσπών... θα πρέπει να αναφέρω ότι τώρα έχουμε δύο καλύτερα και ποιοτικά δεδομένα: α) καλύτερη συμφωνία, που λύνει οριστικά το ζήτημα, και β) η συμφωνία συνοδεύεται από μια αλλαγή του ονόματος και του συντάγματος. Και προσθέτω ότι οι τέσσερις πρώτες τροποποιήσεις ήταν σε εφαρμογή της ενδιάμεσης συμφωνίας.

Θεωρήσαμε ότι δεν καλύπτουν τα εθνικά μας συμφέροντα, και γι' αυτό τα βελτιώσαμε με την παρούσα. Αφαιρείται το δηλητήριο του εθνικισμού και στις δύο πλευρές των συνόρων, και στο μέλλον οι θέσεις μας θα χαρακτηρίζονται από φιλία και όχι από υπονόμηση συμφερόντων. Η εξωτερική μας πολιτική ως χώρα δεν είχε επιθετικά χαρακτηριστικά, όμως στο πρόσφατο συλλαλητήριο στη Θεσσαλονίκη άκουσα "στα όπλα, στα όπλα, να πάρουμε τα Σκόπια"».

ΤΑ ΥΠΕΡ ΚΑΙ ΤΑ ΚΑΤΑ ΤΗΣ ΣΥΜΦΩΝΙΑΣ ΤΩΝ ΠΡΕΣΠΩΝ
Του Μιχάλη Ρέττου

Δημοσίευση: 24/01/2019 COGNOSCO BLOG / Μιχαηλς Ρέττος

Ο Μιχάλης Ρέττος είναι απόφοιτος Κλασικής Φιλολογίας του ΕΚΠΑ και εξειδικεύεται στο ΠΜΣ «Νεότερης και Σύγχρονης Ελληνικής Ιστορίας» του ΕΚΠΑ

«Πριν κανείς πάρει θέση στο ζήτημα της «Συμφωνίας των Πρεσπών» καλό είναι να έχει αντίληψη των επιχειρημάτων της άλλης πλευράς. Η αδυναμία αυτή της κατανόησης της αντίθεσης θέσης οδηγεί σε αφορισμούς, ακρότητες και διχαστικές λογικές. Τα παραπάνω εντείνονται και από την εμμονή της κυβέρνησης να περάσει με το «έτσι θέλω» τη συμφωνία -ελλείψει ουσιώδους δημοκρατικής νομιμοποίησης-, εμμονή που συνδέεται, ίσως, και με τη σπουδή για την εξυπηρέτηση υπερατλαντικών συμφερόντων στην περιοχή. Αν δημοκρατική νομιμοποίηση θεωρείται η τετραετής πρακτική (εκλόγιμο μονάρχη) ψήφησης νομοσχεδίων από 151+ πιόνια (η λέξη χρησιμοποιείται καθαρά περιγραφικά, όχι υποτιμητικά), με την πλειοψηφία του λαϊκού σώματος να βρίσκεται απέναντι, τότε σίγουρα θα πρέπει να επανεξετάσουμε τις έννοιες.

Στο κείμενο αυτό θα παρουσιαστούν τα επιχειρήματα «υπέρ» και «κατά» της συμφωνίας, έτσι όπως παρατίθενται στον δημόσιο διάλογο. Αυτά μπορεί ο καθένας να τα βάλει σε ζυγαριά, ώστε να διαμορφώσει τη θέση του, με γνώση, όμως, και της αντίθετης οπτικής.

Επιχειρήματα υπέρ της «Συμφωνίας των Πρεσπών» :

1. Η «Συμφωνία των Πρεσπών» εκπληρώνει τους όρους σχετικά με το όνομα της ΠΓΔΜ, που η ελληνική πλευρά έχει θέσει από το 2007 ως «εθνική γραμμή» : σύνθετη ονομασία με γεωγραφικό προσδιορισμό *erga omnes*.
2. Η παραχώρηση μακεδονικής ιθαγένειας είναι περίπου αυτονόητη παραχώρηση, από τη στιγμή που η «εθνική θέση» αποδέχεται την ύπαρξη του όρου «Μακεδονία» στο όνομα των Σκοπίων, δεδομένου ότι το όνομα προσδιορίζει την ταυτότητα ενός λαού και όχι απλά γεωγραφικά σημεία. Η παραχώρηση αυτή δε ήταν απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθεί η συμφωνία. Επίσης, η «εθνική γραμμή», η από το 2008 χαραγμένη, δεν είχε θέσει στο τραπέζι θέμα μη παραχώρησης εθνότητας. Απλά αναφερόταν σε σύνθετη ονομασία *erga omnes*.
3. Η συμφωνία αποδομεί το αστείο αφήγημα των Σκοπιανών, περί καταγωγής από τους αρχαίους Μακεδόνες και τον Μέγα Αλέξανδρο.
4. 130 χώρες έχουν αναγνωρίσει ήδη τα Σκόπια ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας» και δεν έχουν υπ' όψιν τους κάποια άλλη Μακεδονία εκτός από τα Σκόπια. Με αλλαγή του ονόματος του κράτους σε «Βόρεια Μακεδονία» θα γίνει αντιληπτό ότι ένα κομμάτι της γεωγραφικής περιοχής της Μακεδονίας (μάλιστα το μεγαλύτερο) ανήκει στην Ελλάδα.
5. Επίλυση ενός θέματος που ταλανίζει την ελληνική πολιτική ζωή εδώ και περίπου 30 χρόνια και επιδίωξη οικοδόμησης καλών σχέσεων γειτονίας και οικονομικής συνεργασίας.
6. Επιδίωξη οικοδόμησης καλών σχέσεων με τις δυτικές δυνάμεις (κυρίως τις ΗΠΑ) μέσω της αποδοχής της συμφωνίας, με αντάλλαγμα οικονομικά, γεωστρατηγικά ή άλλους είδους οφέλη.

Επιχειρήματα κατά της «Συμφωνίας των Πρεσπών» :

1. Η αποδοχή της ύπαρξης του όρου «Μακεδονία» στο όνομα της γείτονος, ισοδυναμεί ουσιαστικά με αποδοχή του αλυτρωτισμού τους. Η μακεδονική εθνογένεση του 20ου αιώνα έχει ως σημείο αναφοράς της το όλον της Μακεδονίας (χάρτης του Ίλιντεν) και όχι το γεωγραφικό σημείο που σήμερα βρίσκονται τα

Σκόπια. Αναγνώριση του «μακεδονισμού» σημαίνει εξ ορισμού αναγνώριση του Ίλιντεν, δηλαδή αναγνώριση του αλυτρωτισμού.

2.Ακόμα και με τον γεωγραφικό προσδιορισμό «Βόρεια Μακεδονία» δεν εξαιρείται η επεκτατική προοπτική των Σκοπίων, δεδομένου ότι η νότια Μακεδονία δεν είναι ανεξάρτητο κράτος, αλλά κομμάτι της Ελλάδος (δηλαδή μιας ξένης χώρας), το οποίο καλό θα ήταν κάποτε (με τους κατάλληλους συσχετισμούς δυνάμεων) να απελευθερωθεί.

3.Μπορεί 130 χώρες να έχουν αναγνωρίσει τα Σκόπια ως Μακεδονία, όμως αυτό δεν είναι το μείζον. Σημασία για την όποια διευθέτηση του θέματος έχει να δεχθεί το συμβιβασμό ο άμεσα ενδιαφερόμενος (εν προκειμένω η Ελλάδα). Και την Ανατολική Γερμανία την είχαν αναγνωρίσει όλες οι χώρες, εκτός από την άμεσα ενδιαφερόμενη που τελικά δικαιώθηκε, τη Δυτική Γερμανία.

4. Με τη συμφωνία αναγνωρίζεται από την Ελλάδα η ύπαρξη μακεδονικής γλώσσας και μακεδονικού έθνους, όχι αρχαίας καταγωγής αλλά συγχρόνου. Ωστόσο η ταύτιση του ονόματος (αρχαίου και νέου) μπορεί να δημιουργήσει συγχύσεις.

5. Η συμφωνία και η αναγνώριση της μακεδονικής ταυτότητας του κράτους των Σκοπίων, ενδέχεται να αποτελέσει ενισχυτικός παράγοντας στην διεκδίκηση των περιουσιών των σλαβομακεδόνων στην ελληνική Μακεδονία, όπου ζούσαν οι πρόγονοί τους. Επίσης, είναι πιθανή η μελλοντική δημιουργία μειονοτικών ζητημάτων και εξίσου πιθανό το ενδεχόμενο να τεθεί θέμα αναγνώρισης μακεδονικής μειονότητας από την Ελλάδα.

6.Δεν υπάρχουν εμπράγματα υλικά, οικονομικά ή διπλωματικά οφέλη από τον συμβιβασμό και όλα μετατίθενται σε μελλοντικό wishful thinking από τους θιασώτες της συμφωνίας, περί ειρήνης συνεργασίας και αποκοπής των Σκοπίων από την αγκαλιά της Τουρκίας, χωρίς αυτά να αποτελούν διαφαινόμενες προοπτικές.»